

Černý, Michal

Několik poznámek k technické a didaktické realizaci webinářů (nejen) v akademickém prostředí

ProInflow. 2013, vol. 5, iss. 1, pp. 75-84

ISSN 1804-2406

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/133766>

Access Date: 20. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

NĚKOLIK POZNÁMEK K TECHNICKÉ A DIDAKTICKÉ REALIZACI WEBINÁŘŮ (NEJEN) V AKADEMICKÉM PROSTŘEDÍ

A Few Notes to the Technical and Didactic Implementation Webinars (not only) in Academic Environment

Michal Černý

Kabinet informačních studií a knihovnictví, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita v Brně

Recenzenti:

Ing. Bořivoj Brdička, Ph.D.

Doc. Mgr. Jiří Zounek, Ph.D.

Abstrakt:

Webináře představují stále důležitější formu distančního vzdělávání, která přináší do e-learningu celou řadu novinek a pozitiv. V článku jsou probírána základní východiska, didaktické aspekty užití webinářů, jednotlivá možná technická řešení i možnosti jejich využití a významu v terciálním vzdělávání.

Klíčová slova: *webinář, distanční vzdělávání, e-learning, multimédia, didaktika, terciární vzdělávání*

Abstract:

Webinars are more and more important form of distance learning, which brings to e-learning a number of innovations and positiv. The article discussed the basic resources, didactic aspects of the use of webinars individual possible technical solutions and the possibility of their use and importance in tertiary education.

Keywords: *Webinar, Distance Learning, e-Learning, Multimedia, Didactics, Tertiary Education*

Úvod

Webináře nabízejí relativně snadnou možnost, jak vést výuku tváří v tvář bez ohledu na geografickou vzdálenost jednotlivých účastníků. Je ale třeba říci, že nemůže jít o prosté převyprávění přednášky či dokonce o její streamování, ale je nutné, aby tato forma výuky reflektovala specifika, která jsou s distančním vzděláváním spjatá.

Pro terminologické uchopení je přitom důležité hned v počátcích definovat pojem e-learning. V odborné literatuře se nesetkáme s žádnou, jednoznačnou definicí, ale obecně je možné jej chápat

buď v širším smyslu, jako „všechny formy elektronicky podporovaného učení a výuky, které mají procedurální charakter a jejich cílem je ovlivnit tvorbu znalostí s ohledem na osobní zkušenosti, praxi a znalosti studenta.“[1] nebo v užším smyslu jako vzdělávání, které je podporované moderními technologiemi, a které je realizováno prostřednictvím počítačové sítě. Takto úžeji jej budeme chápat také my. Pokud jde o pojem distanční vzdělávání, pak jej – v kontextu dnešní informační společnosti a tématu článku – s e-learningem v jeho užším pojetí ztotožníme, ač jsme si vědomi toho, že mimo uvedený kontext lze oba pojmy vnímat odděleně.

V následujícím textu se pokusíme popsat určitá specifika, která jsou právě s nasazením webinářů spojená. Webináře představují určitý most mezi výukou distanční a prezenční. Na jedné straně je zde totiž živá interakce mezi pedagogem a studentem, ale současně nejsou odstraněny další rysy e-learningového vzdělávání, jako je sociální či distanční bariéra, problémy s motivací atp. To vše je třeba u těchto forem vzdělávání intenzivním způsobem zvažovat.

Samotný pojem webinář je zkratkou web based seminar, tedy jde o formu semináře (přednášky či workshopu), který je realizován za použití webových technologií. V obvyklé formě jde o zajištění přenosu hlasu a videa, případně o další multimediální a interaktivní prvky. Oproti klasickému e-learningu má tu výhodu, že umožňuje živou interakci vyučujícího se studenty, čímž odpadají problémy s neporozuměním nebo chybějící motivací ke studiu a další překážky, na které se v klasicky pojatém konceptu e-learningu naráží.

Webináře je třeba chápat v kontextu postupného vývoje distančního vzdělávání. Oficiálně první formou distančního studia byl kurz stenografie, který v roce 1940 začal provozovat Angličan Izaak Pitman. Rozvoj této formy byl možný díky neustálému zlepšování poštovních služeb a klesající ceně zásilek. Ač se může zdát, že se jedná o nějaký historický relikv, můžeme říci, že velké množství různých korespondenčních kurzů či seminářů dodnes stále funguje jak v elektronické, tak také v papírové formě. [4] Od roku 1895 můžeme hovořit o nástupu rozhlasu jako nástroje, který hrál ve vzdělávání velkou roli; ten byl postupně doplněn televizním vysláním. Typická pro tento typ vzdělávání je jen velice omezená možnost zpětné vazby. Asi nejznámějším projektem distančního vzdělávání je britská Open University, kde se první distanční programy otevřely již v roce 1971. Z hlediska legislativního pak jistě bylo zajímavé porovnávat zákonnou pomoc a podporu těmto institucím. [6]

Další výraznou změnou byl nástup internetu do domácností v druhé polovině devadesátých let. Zde také můžeme vidět první snahu o větší personalizaci a fokusaci vzdělávání na potřeby jednotlivce. Poslední velkou změnou mohou být masivně otevírané kurzy univerzit pro široké publikum po roce 2010. Možnost absolvovat předměty na MIT a dalších prestižních univerzitách je pro řadu lidí lákavé a zajímavé. Již nejde jen o jednostrannou komunikaci případně autoevaluační testování, ale navíc také o možnost diskusí, esejů, projektů, čímž se distanční vzdělávání silně blíží klasickému. A webináře v něm hrají významnou roli. Příkladem může být třeba Introduction to Astronomy na Coursera, který využívá Google Plus pro interaktivní setkávání formou webinářů.

Můžeme tak sledovat postupný přechod distančního vzdělávání od modelu 1:N (jeden přednášející na mnoho studentů), kde N je obvykle velké číslo označuje téměř nestrukturovanou a neznámou množinu studentů až téměř k 1:1, kterou nabízejí webináře. Dobře vedený webinář není totiž náhradou přednášky, ale měl by aktivně pracovat (optimálně s každým) studentem. Tento přechod je pro celý systém vzdělávání mimořádně důležitý.

Uvažovaná specifika distančního vzdělávání

Pokud chceme o webinářích uvažovat jako o perspektivní technologii, je třeba si uvědomovat jeho možnosti v kontextu distančního vzdělávání. V něm můžeme hovořit o různých typech distance, které se většinou v běžném presenčním vzdělávání neobjevují. Je ale současně třeba říci, že řada těchto vzdáleností se s webináři určitým způsobem relativizuje. [1]

Prostorová vzdálenost je jednou z klíčových vlastností, se kterými musí každý e-learning, ať již je v jakékoli formě, počítat. To vede k potřebě vytvářet studijní materiály v nové podobě, která bude speciálně uzpůsobená požadavkům lidí vzdělávajících se bez přímého kontaktu s pedagogem. Pokud je webinář součástí distančního vzdělávání v rámci nějakého širšího kurzu, je možné tuto skutečnost reflektovat také při tvorbě podpůrných materiálů. Jednou z klíčových výhod webinářů je právě možnost účastnit se ho bez ohledu na to, kde se aktuálně pedagog či student nachází.

Další vzdálenost je časová, která v případě webinářů nehraje obvykle žádnou roli. Díky tomu, že celá aktivita probíhá živě, je možné ji téměř pominout. Až na dvě podstatné skutečnosti. Tou první je nutnost reflektovat časové posuny, které mohou mít (díky svému geografickému rozmístění) jednotliví účastníci. Druhou, mnohem subtilnější záležitostí pak může být zpoždění, které může vyvolávat pocit, že komunikace není skutečně v reálném čase, ale s určitým posunem.

Webináře mohou sehrát mimořádně pozitivní roli v oblasti sociální vzdálenosti (ve smyslu izolovanosti), která představuje jednu z nejčastějších příčin pro nedokončení distančních kurzů. Webináře mohou díky určité pravidelnosti a reálnému kontaktu zajistit, aby se studenti necítili sociálně izolovaní. Právě v tomto kontextu distančního vzdělávání se ukazuje význam webinářů, který bývá v tomto ohledu možná podceňován.

Další oblastí, kde mohou webináře, jsou-li správně vedené, dobře a silně pozitivně působit, je otázka psychologické distance. Díky tomu, že je možné pomocí nich pracovat na workshopech, diskutovat či spolupracovat, není nutné, aby student představoval jen položku v seznamu. Pedagog díky živému přednášení a kontaktu bude pro studenty více než jen jménem pod studijním materiálem nebo opraveným úkolem.

Kulturní a jazyková vzdálenost se může naopak u webinářů projevit více než v případě běžných čistě textových kurzů. V případě, že jsou studenti z různých zemí, je vhodné nad tímto rozměrem ještě přemýšlet a podrobně se mu věnovat, uvažovat, zda je možné na webinářích zkoušet, zadávat úkoly či žádat zpětnou vazbu. [2]

Přes výše uvedené výhody v odstraňování konkrétních distancí je možné říci, že stále platí, že webinář je formou vzdálené výuky. Studenti musí bojovat s klesající motivací i možností věnovat se na počítači něčemu jinému než výhradně přednášejícímu. Proto je třeba, aby se ten staral o co nejzajímavější a nejdynamičtější výklad – nejen dobře vytvořenými slidy či dynamikou hlasu, ale také například tím, že bude se studenty aktivně komunikovat – nechá je hlasovat, odpovídat, bude s nimi diskutovat, zkoušet je či přepínat na obrazovku. Tím může dojít k vytvoření určité souhry mezi nimi v možná dokonce aktivnějším a lepším spojení než v rámci klasické výuky. [3]

Platí zde samozřejmě také všechny další zásady, snad jen více než obvykle je třeba dodržovat pravidlo postupného odkrývání textu na slidech, protože roztěkanost studentů mezi hlasem

pedagoga a textem může být opět vyšší než v klasické výuce. Doporučuje se také užívat kreslení, zvýrazňování či pedagogovo psaní do textu prezentace přímo během výkladu pro větší aktivitu a získávání pozornosti.

Praktické provádění webinářů

Pokud jde o praktické provádění webinářů, je třeba, aby se přednášející se studenty domluvil na čase, technologii a dalších důležitých parametrech, které jsou nezbytné pro webinářovou výuku. Díky webové kameře jej studenti vidí, a pokud chce pedagog online vidět studenty, může aktivovat také jejich kameru (pokud ji mají k dispozici). Díky tomu lze relativně snadno interagovat a diskutovat.

Přednášející má možnost promítat prezentace, ukazovat videa, obrázky a případně sdílet se studenty další materiály (nebo používat virtuální tabuli atp. v závislosti na konkrétní implementaci). Oproti videocastu by měla komunikace probíhat oboustranně – studenti se mohou ptát, posílat své domácí úkoly a s přednášejícím flexibilně řešit všechny problémy. Je také možné pomocí webinářů provádět zkoušení, ankety nebo autoevaluační testy či různá hlasování. [7]

Webinář by neměl trvat příliš dlouho. Zatímco v případě klasické přednášky nemá (téměř) nikdo problém s trváním dvouhodinových nebo tříhodinových cvičení či seminářů, tak v případě webinářů se nedoporučuje trvání delší, než je cca jedna vyučovací hodina (45-50 minut). Je přitom možné říci, že webináře delšího trvání by měly být vedené jako workshop či nějaká kolaborativní porada s výraznou aktivitou každého účastníka. Platí samozřejmě zásada, že obsah, formu i strukturu je třeba přizpůsobit účastníkům, jejich struktuře a počtu.

Pokud jde o praktické provádění, je třeba, aby přinejmenším pedagog a ti, kteří budou užívat kameru, měli kvalitní, spolehlivé technické vybavení s dobrým přístupem na internet. Rozhodně se proto nedoporučuje například užívání WiFi. Je nanejvýše praktické, pokud se na webináři může podílet také technik (často spojující roli metodika, technika a moderátora, tedy člověk, který má s prováděním webinářů co možná nejvíce zkušeností), ke kterému jsou směřovány všechny problémy studentů. Pedagog sám nemůže mít čas na ně reagovat a zbytečně jej rozptylují. Ve velké většině jde o triviální dotazy. Technik by měl být jediný, s kým si stále chatuje přednášející, a na koho se naopak obrazejí studenti. Může tedy nabídnout zpětnou vazbu ve formě pokynu k hlasitějšímu mluvení, zpomalení tempa výkladu atp. Pokud pedagog komunikuje se studenty přímo, vždy tak činní v rámci diskuse a veřejně.

Kritickým místem pro kvalitu je zvukové zařízení, tedy mikrofon. Zatímco kamera je sice nutná, ale její kvalita není pro vedení webináře obvykle klíčovou podmínkou, bezproblémový mikrofon a především jeho dobré užití jsou naprosto nezbytné.

Jako praktické se jeví těsně před zahájením webináře vše vyzkoušet, dát otázky studentům, případně je nechat cvičně něco zodpovědět či odhlasovat. Celkově jde o aktivizační metodu, která také přidá na jistotě technikovi i přednášejícímu. Studentům pak neunikne začátek semináře a řeší jen důležité problémy. Je také dobré uvážit, zda webinář chceme nebo nechceme nahrávat. Dle našeho soudu je právě možnost další práce se záznamem jednou z důležitých vlastností webinářů. Díky němu je možné s výukovým materiálem dále pracovat, šířit jej třeba i mimo primární účastníky vzdělávacího procesu. Jestliže se dnes hovoří o fenoménu otevřeného školství, tak právě

práce se záznamem nebo i otvírání webinářů další účastníků představují důležitý prvek do mozaiky tohoto přístupu.

Lektorské dovednosti se v prostředí webináře projevují do značné míry jinak, než v běžném sociálním kontaktu se studenty. Jakékoli parazitické pohyby, jako je různé kývání, naklánění se či přílišná gestikulace působí značně rušivým dojmem. Také nároky na mluvu jsou vyšší, než v případě běžného semináře či přednášky – prostředí webináře působí téměř televizním dojmem a účastníci jsou zvyklí ze zpráv, dokumentů či diskusních pořadů na spisovnou, vysoce kultivovanou mluvu, s bohatou slovní zásobou. Řeč musí být dobře modulovaná a souvislá. To, co by před studenty často působilo strojeným až křečovitým dojmem, působí u webinářů jako nezbytnost.

Přednášející mohou mít také problém s očním kontaktem – jednak jen málo kdo se hned na počátku vydrží dívat do kamery místo sledování obrazovky, ale také kontakt prostřednictvím kamery musí být zcela jiného charakteru, než na jaký jsme obvykle zvyklí. Opět jde o oblast, kterou je třeba pečlivě trénovat a zdokonalovat. Z výše uvedeného tak jasně vyplývá skutečnost, že dobrý vyučující může v prostředí webináře, bez předchozí průpravy a znalostí zcela pohořet. Je proto dobré se rozvoji těchto prezentačních a výukových dovedností v e-learningovém prostředí pečlivě věnovat.

Pozitiva a negativa

Pokud jde o pozitiva, již jsme celou řadu bodů nastínili v předchozí diskusi ohledně snižování určitých distancí. Především překonání prostorových distancí může být pro pedagogické účely mimořádně zajímavé. V akademickém světě umožňuje implementovat výuku pedagogů z ciziny přímo do tuzemských kurzů, aniž by bylo třeba platit drahé cestové či další výlohy. Díky této dynamice se tak může prohlubovat trend otevřeného vzdělávání, jeho zkvalitňování a diverzifikace mezi větší množství odborníků.

Podobně se může prostorová distance projevit pozitivně u studentů, kteří se nemusejí účastnit výuky fyzicky, ale jen prostřednictvím ICT. Zajímavým doplňkem třeba ke klasickým zahraničním pobytům může být to, když umožníme studentům uchovat si kontakt s mateřskou školou prostřednictvím jednoho či dvou webinářově vyučovaných předmětů.

Pro řadu škol pak může být důležitá také menší náročnost na místnosti a přednáškové sály. Především tam, kde probíhají rekonstrukce či nedostačuje kapacita, může výuka touto formou být pro studenty mnohem komfortnější. Ať již jde o vlastní pohodlí doma, či o lepší čas konání. Užitečná je také možnost nahrávání a dalšího šíření webinářů, což může představovat jakési zúročení činnosti pedagoga.

Mohou také přednášet společně lidé, kteří nemají možnost setkat se fyzicky nebo jsou zdravotně omezení. Pro samotného přednášejícího nemusí být realizace webináře, pokud je vhodně metodologicky a technicky podpořen kolegou, ani nijak náročná, takž se jej mohou účastnit i starší či počítačově méně zdatní pedagogové.

Naopak mezi nevýhody je třeba zařadit omezený sociální kontakt. Chybí možnost procházet třídou, diskutovat skutečně fyzicky a osobně. Jakási tvůrčí atmosféra sdílení spolupráce, kdy člověk vidí, jak kolem něj všichni počítají nebo společně tvoří, je silně motivující a pro další rozvoj studentů

velice důležitá.¹ Také pedagogům se v tomto prostředí jistě pracuje lépe. Ono obklopení vědou je dnes velice důležité a u webinářů svým způsobem chybí.

Další problém je spojený s nutností časové synchronizace, což může (zvláště u globálních setkání) přinášet určité problémy a omezení. Další problémy jsou pak spojené s potřebou technické podpory (ta není úplně nutná, ale silně žádoucí), což snižuje dostupnost a zvyšuje cenovou náročnost. Také jednotlivá komerční řešení nejsou často nejlevnější.

Platí zde obecné nedostatky všech online nástrojů pro výuku – jsou hendikepovaní studenti méně počítačově gramotní nebo studenti se zdravotními obtížemi (např. nevidomí, neslyšící), kterým se musí program a jeho technické provedení přizpůsobit. Problémem může být také dostupnost techniky, výpadky počítačové sítě či elektrické energie.

Technologie

Z hlediska technologického je možné webináře pojmout značně odlišně. Jak již bylo řečeno, webináře obvykle nabízejí mnohem více funkcí než jen prosté video, doplněné o nějakou textovou či obrazovou interakci. Přesto se právě toto řešení díky Hangout na Google Plus relativně hojně používá. Výhodou je nulová cena a velká robustnost služby, což jsou parametry, které jsou v této oblasti velice důležité, zvláště pokud potřebujeme pracovat se stovkami či tisíci osob.

Téměř všechny pokročilé technologie nabízejí základní spektrum funkcí, které může vypadat například následovně: [8]

- video obraz přednášejícího,
- správa studentů,
- písemný chat,
- ankety,
- možnost hlasovat,
- tabule na psaní a kreslení,
- sdílení dokumentů,
- možnost soukromé komunikace,
- sdílení obrazovky přednášejícího,
- atp.

Právě dobrá schopnost pedagoga a technika vhodným způsobem používat jednotlivé funkce rozhoduje do velké míry o tom, zda je výsledek distančního vzdělávání, které probíhá touto formou, kvalitní či nikoliv. V následujícím textu se pokusíme stručně charakterizovat čtyři produkty, které lze k tvorbě webinářů použít.

Anymeeting (<http://www.anymeeting.com/>) je zdarma dostupný (platí se reklamou, případně je možné si zakoupit verzi bez reklam). Technologicky jde o spojení Flashe a Javy. Pro práci není třeba ani registrace, ovládání je v zásadě velice jednoduché. Lze zde tvořit webináře až pro 200 účastníků, sdílet obrazovku, přenášet video či jen hlas nebo komunikovat s účastníky webináře. Samozřejmostí je podpora zabezpečení či záznamu akce.

¹ Zajímavé je, že někteří autoři považují naopak webináře za způsob iniciace a motivace k tvůrčí činnosti studentů i mladších žáků. [7]

Bezplatným nástrojem (až pro deset účastníků) je také **Vyew** (<http://vyew.com/s/>), který je funkčně solidně vybavený. Pro komunikaci je podporován až pěti kamerami a třemi mikrofony. K dispozici je také integrovaný chat, na který se připojí pozvaní uživatelé, kladou otázky, hlásí se či tleskají. V centru dění je činnost vyučujícího, který může sdílet svoji stránku s ostatními uživateli, a to v reálném čase. Na ni lze psát, kreslit, vkládat na ni snímky obrazovky nebo dokumenty a do nich pak něco črtnat. Nechybí ani nástroje na správu jednotlivých virtuálních tříd. [9]

Blackboard Collaborate (<http://www.blackboard.com/Platforms/Collaborate/Overview.aspx>) je založená na Javě a běží na webu organizátora webináře. Disponuje řadou pokročilých služeb, jako jsou veřejná či privátní komunikace, VoIP, ankety, testy, sdílení aplikací či whiteboardu, přenos souborů nebo prohlídka webu, který sleduje přednášející. Jde o profesionální nástroj, který se více než k občasnému využití hodí na soustavnou a systematickou činnost. [7] Důležitá je také možnost užívat pro webináře mobilní telefony, což může být pro řadu účastníků také důležitým parametrem.

Adobe Connect (<http://www.adobe.com/cz/products/adobeconnect.html>) je profesionálním řešením, které není sice úplně levné, ale v oblasti webinářů představuje určitý standard, ke kterému se vztahují všechny další konkurenční aplikace. Vedle obvyklých funkcí může zaujmout především možnost rychlého přeskládání okna podle toho, jaký typ výuky je právě realizován – zda seminář, diskuse nebo klasická přednáška. Díky této dynamice patří nepochybně mezi zajímavá řešení především pro workshopy či různé kolaborativní porady. [8] Tento nástroj disponuje řadou dalších užitečných funkcionalit, mezi které lze zařadit například možnost záznamu webináře, pokročilý management video či audio vstupů studentů, ankety, diskuse atp. V systému lze pracovat jak s prezentacemi (i do těch lze psát a kreslit), tak také třeba s bílou tabulí, webovým prohlížečem atp. Důraz by měl být kladen na maximální možnou míru interaktivity.

OpenMeetings (<http://openmeetings.apache.org/>) je open source nástrojem na pořádání webinářů a konferencí. Nedisponuje sice tak kvalitním provedením jako Adobe Connect, ale přesto disponuje základními funkcemi jako je audio a video konference, záznam webináře, sdílení obrazovky, hromadná úprava dokumentu, chat nebo bílá tabule. Zajímavostí jsou relativně pokročilé nástroje na organizaci samotných webinářů. Další užitečnou vlastností je možnost integrovat jej do LMS Moodle. Existuje ve variantě hostované na serverech Apache, ale lze jej také nainstalovat na vlastní. Technologicky stojí na Java, takže je multiplatformní.

Dalších nástrojů na realizaci webinářů je ale mnohem více – jen namátkou lze zmínit OnSync či iVisit. K pořádání webinářů lze ale používat také nástroje, které mají primárně mírně posunutý cílový využití a mají být především podporou pro on-line konference a setkávání. V takovém případě je třeba počítat s omezenou funkčností některých didaktických nástrojů.

O technologických a technických aspektech webinářů by bylo možné hovořit také v širším ICT kontextu – ať již jde o řešení kódování videa, zabezpečení přenosů nebo třeba nástup IPv6, který by měl přinést podporu kvality služeb či mobility, což jsou funkce, které budou pro rozvoj distanční komunikace velice důležité a potřebné. Jejich podrobný popis by ale přesahoval možnosti tohoto článku. Osobně se domnívám, že rozvoj LTE sítí umožní zásadní změny ve vzdělávání, a to nejen v kontextu rozšíření reality, ale také v přístupu k webinářům, které budou moci být provozovány lépe také na mobilních zařízeních.

Možnosti vlastní evaluace

Velice užitečnou funkcí webinářů není jen poskytnutí podpory klasickému e-learningu a kompenzace některých druhů bariér či distancí (o kterých jsme hovořili výše), ale také možnost vlastní evaluace pedagoga. Díky tomu, že se semináře může zúčastnit libovolný počet lidí, aniž by nějak ovlivnili klima v pracovní skupině či v semináři, mohou být přítomni také kolegové pedagogové, kteří budou svého kolegu nějakým způsobem hodnotit a zkoumat jeho chování. Díky možnosti nahrávání lze také relativně snadno provádět zpětné analýzy a hodnocení.

Zatímco v klasické výuce většinu podobných aktivit není možné objektivně využít, otevírají webináře relativně velký prostor pro vlastní sebehodnocení a možnost identifikace chyb, a to po každém provedeném semináři. Mělo by jít o pravidelnou činnost každého, kdo se jejich realizací zabývá. Tento proces může sehrát pozitivní roli v péči o kvalitu vzdělávání.

Díky interakci se studenty lze (pokud je například webinář koncipován jako doplněk klasického distančního kurzu) získávat zpětnou vazbu na materiály a identifikovat, co se podařilo vysvětlit a vyložit dobře a co hůře. Zatímco klasické distanční vzdělávání se více orientovalo jen na vztah student-učivo,[9] lze říci, že webináře do tohoto procesu vrací také pedagoga samotného jako aktivního účastníka procesu vzdělávání, nikoli jen jako informačního manažera.

Závěr – budoucnost akademického školství?

Studenti mohou díky testům uvnitř webinářů snadno dostávat základní zpětnou vazbu o tom, jak daný problém chápou a dostávají prostor pro vlastní růst a zdokonalování se. Nikoli sekundárně slouží pedagogům, kteří mohou upravovat výuku, a to přímo během výkladu. Webináře tak představují zásadní možnost zefektivnění a zlepšení výuky.

Díky své snadné realizovatelnosti a řadě didaktických výhod mohou sehrát užitečnou roli také v případě zajištění dostupnosti univerzitních,[11] ale také středoškolských či dokonce základoškolských materiálů, což může zásadním způsobem proměňovat vzdělanost i vzdělávání. Transfer kulturního i intelektuálního obsahu bude moci jistě posloužit růstu kvality a tím i rozvoji informační společnosti. [12]

Důležitá je také nastíněná změna orientace výuky z modelu 1:N směrem k 1:1, když té má většina webinářů zatím relativně daleko. Koncept převrácené třídy tak zřejmě bude muset být spojen ještě s dalšími změnami, ale celkově jde jistě o krok správným směrem. Webináře umožňují do běžné výuky přivádět také zajímavé hosty, kteří nemusí absolvovat dlouhé cesty (například zahraniční vyučující), což může představovat důležitý prvek ve zvyšování kvality vzdělávání, snižování nákladů i vznik prostoru pro transfer kulturních kontextů.

Z výše uvedeného textu je tedy zřejmé, že webináře představují zásadní krok směrem k vyšší kvalitě studia a vzdělávání jako celku. Většina jejich neúspěchů pramení obvykle z toho, že není přenos dostatečně technologicky zabezpečen, pedagog není vhodně proškolen nebo nemá k dispozici technika či metodika. Jde přitom o nedostatky, které lze v celku jednoduše odstranit.

Benefity, které přináší webináře pro výuku, a to především distanční, jsou přitom jen velice obtížně zpochybnitelné. Uvážíme-li současně, že jde o aktivitu, která je velice dobře kompatibilní se dvěma velkými trendy ve vzdělávání, tedy s daty řízeným a otevřeným školstvím, jde o oblast, které bychom měli věnovat náležitou péči a pozornost.

Stále se rozvíjející technologie přitom posouvají webináře z modelu distanční přednášky do kolaborativního prostředí spolupráce na opravdovém semináři, což je třeba vnímat jako skutečnost, která silně modifikuje možnosti jejich využití. Před samotným nasazením je pak vždy potřeba zvážit výhodnost a možnosti jednotlivých technologických řešení tak, aby co možná nejvíce reflektovala potřeby konkrétní struktury dané vzdělávací aktivity.

Přes všechny výše zmíněné problémy lze konstatovat, že webináře představují jednu z technologických cest, kterými se bude jistě ubírat nejen vysoké, ale stále více také sekundární školství v cestě za vyšší kvalitou.

Poznámky

- [1] TAVANGARIAN, Djamshid, et al. Is e- Learning the Solution for Individual Learning? Electronic Journal of e-Learning
- [2] KHAN, Badrul H. Web-based instruction. Englewood Cliffs, N.J.: Educational Technology Publications, c1997, xvi, 463 p. ISBN 08-777-8297-0.
- [3] ROHLÍKOVÁ, Lucie a Jana VEJVODOVÁ. Vyučovací metody na vysoké škole: praktický průvodce výukou v prezenční i distanční formě studia. Str. 164
- [4] ROHLÍKOVÁ, Lucie a Jana VEJVODOVÁ. Vyučovací metody na vysoké škole: praktický průvodce výukou v prezenční i distanční formě studia. Str. 155
- [5] IIYOSHI, Toru a M KUMAR. Opening up education: the collective advancement of education through open technology, open content, and open knowledge. Str. 16
- [6] AGGARWAL, Anil. Web-based learning and teaching technologies: opportunities and challenges. Str. 67
- [7] CLAY, Cynthia. *Great webinars: how to create interactive learning that is captivating, informative and fun*. Kapitola Looking for interaction and collaboration.
- [8] SCHULLO, Shauna. Selecting a Virtual Classroom System: Elluminate Live vs. Macromedia Breeze.
- [9] VAŇKOVÁ, Jana, ČERNÝ, Michal. Možnosti podpůrného distančního vzdělávání.
- [10] ROHLÍKOVÁ, Lucie a Jana VEJVODOVÁ. Vyučovací metody na vysoké škole: praktický průvodce výukou v prezenční i distanční formě studia. Str. 171
- [11] LIN, Nan, Karen S COOK a Ronald S BURT. Social capital: theory and research.
- [12] DENNIS, Everette E a Craig L LAMAY. Higher education in the information age.

Literatura

AGGARWAL, Anil. *Web-based learning and teaching technologies: opportunities and challenges*. Hershey, PA: Idea Group Pub., c2000, vi, 372 p. ISBN 18-782-8960-8.

CLAY, Cynthia. *Great webinars: how to create interactive learning that is captivating, informative and fun*. San Francisco, CA: Pfeiffer, 2012, xxii, 185 pages. ISBN 9781118230510.

DENNIS, Everette E a Craig L LAMAY. *Higher education in the information age*. New Brunswick, U.S.A.: Transaction Publishers, c1993, xvii, 176 p. ISBN 15-600-0651-X.

IYOSHI, Toru a M KUMAR. *Opening up education: the collective advancement of education through open technology, open content, and open knowledge*. Cambridge, Mass.: MIT Press, c2008, xx, 477 p. ISBN 978-026-2033-718.

KHAN, Badrul H. *Web-based instruction*. Englewood Cliffs, N.J.: Educational Technology Publications, c1997, xvi, 463 p. ISBN 08-777-8297-0.

LIN, Nan, Karen S COOK a Ronald S BURT. *Social capital: theory and research*. New York: Aldine de Gruyter, 2001, xii, 333 p. ISBN 02-023-0644-5.

MORABITO, By Margaret Gorts. *Online distance education: historical perspective and practical application*. U.S.A.: Dissertation, Com, 1999. ISBN 978-158-1120-578.

ROHLÍKOVÁ, Lucie a Jana VEJVODOVÁ. *Vyučovací metody na vysoké škole: praktický průvodce výukou v prezenční i distanční formě studia*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 281 s. ISBN 978-80-247-4152-9.

SCHULLO, Shauna. Selecting a Virtual Classroom System: Elluminate Live vs. Macromedia Breeze. *MERLOT Journal of Online Learning and Teaching*. 2007, roč. 4, č. 3, s. 331-345. Dostupné z: <http://jolt.merlot.org/documents/hilbelink.pdf>

TAVANGARIAN, Djamshid, et al. Is e- Learning the Solution for Individual Learning? *Electronic Journal of e-Learning* [online]. 2004, vol. 2, n. 2 [cit. 2013-02-02]. Dostupný z WWW: <<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.116.8017&rep=rep1&type=pdf>>. ISSN 1479-4403.

VAŇKOVÁ, Jana, ČERNÝ, Michal. *Možnosti podpůrného distančního vzdělávání. Metodický portál: Články* [online]. 13. 10. 2011, [cit. 2013-01-07]. Dostupný z WWW: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/G/13867/MOZNOSTI-PODPURNEHO-DISTANCNIHO-VZDELAVANI.html>>. ISSN 1802-4785.